

Monika Jaremków

Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego – umiejętne (po)łączenie tradycji i nowoczesności

---

Forum Bibliotek Medycznych 6/2 (12), 178-187

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Mgr Monika Jaremków
Wrocław – UWŹ.

**INSTYTUT INFORMACJI NAUKOWEJ
I BIBLIOTEKOZNAWSTWA UNIwersYTETU
Wrocławskiego – UMIEJĘTNE (PO)ŁĄCZENIE
TRADYCJI I NOWOCZESNOŚCI**

Abstract

The Institute of Library and Information Science, one of the oldest such institutions in Poland, successfully combines the traditional with the modern. With brilliant academic staff – renowned scholars as well as young researchers all actively engaged, exciting educational opportunities, modern study programmes, including the new Digital and Web Publishing, and of course its state of the art facilities, the Wrocław institute is an outstanding academic centre.

Streszczenie

Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa, jedna z najstarszych tego typu jednostek w Polsce, umiejętnie łączy tradycję z nowoczesnością. Świetna kadra naukowa – uznani uczeni oraz młodzi badacze, prowadzone przez nich badania naukowe, urozmaicona oferta dydaktyczna, udoskonalane programy studiów, powstanie nowego kierunku studiów Publikowanie cyfrowe i sieciowe, a wreszcie wciąż modernizowany budynek wystawiają wrocławskiemu ośrodkowi akademickiemu jak najlepsze świadectwo.

Dnia 26 XI 2013 roku w obecności władz Uniwersytetu i Wydziału Filologicznego odbyło się uroczyste otwarcie wyremontowanych XIX-wiecznych kamieniczek przy pl. Uniwersyteckim 9/13., siedziby Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego. Zabytkowe wnętrza poddano radykalnym zmianom – odnowiono sale wykładowe, laboratoryjne i ćwiczeniowe oraz korytarze. Prawdziwą rewolucję przeszła instytutowa biblioteka, zyskując nowe pomieszczenia oraz nowoczesne oblicze, a równie ważną zmianą było zamontowanie windy osobowej, dzięki której dostosowano budynek do potrzeb niepełnosprawnych studentów. O połączeniu nowoczesności z dobrze rozumianą, chlubną tradycją można mówić jednak nie tylko w stosunku do samego budynku – instytutowego „ciała” – ale także jego duszy, tego, co dla każdej jednostki akademickiej jest właściwym sensem istnienia – programów studiów, prowadzonych badań i tworzącej tę duchową przestrzeń wspólnoty akademickiej, zarówno pracowników jak i studentów.

Wrocławski ośrodek akademicki kształcący pracowników instytucji książki, bibliotek i informacji powstał w 1956 roku jako trzecia tego typu jednostka w Polsce po katedrach w uniwersytetach Łódzkim i Warszawskim. Inicjatorem powołania Katedry był ówczesny dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej Antoni Knot, a pierwszym jej kierownikiem Karol Głombiowski. Nowa instytucja powstawała na dobrze przygotowanym gruncie, ponieważ już wtedy stolica Dolnego Śląska „była wysoko notowana w polskim bibliotekarstwie, zarówno za sprawą bogatych zbiorów (...), jak i owocnej pracy naukowej wielu bibliotekarzy”¹, tu narodziło się w roku 1956 jako „organ naukowych bibliotek szkół wyższych” ogólnopolskie czasopismo z zakresu bibliotekoznawstwa i nauki o książce - „Roczniki Biblioteczne”, we Wrocławskim Towarzystwie Naukowym prężnie działała Komisja Bibliografii i Bibliotekoznawstwa, odbywały się konferencje, powstała seria wydawnicza „Śląskie Prace Bibliograficzne i Bibliotekoznawcze”². W 1969 roku w wyniku przemian w organizacji szkolnictwa wyższego Katedrę przekształcono w Instytut – najpierw Bibliotekoznawstwa, od 2003 r. – Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa (IINiB). Rozwój i wysoką pozycję na polu polskiego księgoznawstwa i bibliotekoznawstwa placówka zawdzięczała kolejnym dyrektorom, którymi byli profesorowie: Antoni Knot (1969-1972), Bronisław Kocowski (1972-1977), Kazimiera Maleczyńska (1977-1981), Krzysztof Migoń (1981-1996), Małgorzata Komza (1996-2005), Marta Skalska-Zlat (2005-2012). Od września 2012 roku stanowisko to piastuje dr hab. prof. UWr Bożena Koredczuk.

Instytut IINiB UWr nie byłby przez długie lata w czołówce najlepszych placówek kształcących przyszłych pracowników instytucji związanych z książką i informacją, gdyby nie jakość kształcenia i badań. Szczęściem wrocławskiego ośrodka była możliwość korzystania z wiedzy i doświadczeń pracowników – wybitnych uczonych i nauczycieli akademickich, ale też praktyków, których nazwiska znane są każdemu absolwentowi studiów informacji naukowej i bibliotekoznawstwa w Polsce. Byli wśród nich m.in. Karol Głombiowski, Bronisław Kocowski, Kazimiera Maleczyńska, Maria Przywecka-Samecka, Julian Fercz, Marta Burbianka, Jan Ożóg, Bronisław Kocowski, Helena Szwejkowska, Zofia Gaca-Dąbrowska, Jadwiga Andrzejewska, Józef Adam Kosiński, Józef Szczepaniec, Anna Aleksiewicz, Krzysztof Migoń. Dziś studenci mogą czerpać z wiedzy i doświadczenia ich następców: by wymienić tylko profesorów Małgorzatę Komzę, Macieja Matwijowa, Annę Migoniową, Adama Pawłowskiego, Martę Skalską-Zlat, Bogumiłę Staniów, Krzysztofa Walczaka. Ich śladami podążają kolejne pokolenia młodych badaczy i dydaktyków.

---

¹ Krzysztof Migoń: Pół wieku Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego (1956-2006). W: Dokument, książka i biblioteka w badaniach naukowych i nauczaniu uniwersyteckim / pod red. Marty Skalskiej-Zlat i Anny Żbikowskiej-Migoń. Wrocław 2008 s. 171

² Ibidem, s. 172

Pracownicy IINiB są obecni w krajowym i międzynarodowym środowisku naukowym i zawodowym, biorą udział w licznych gremiach doradczych i radach bibliotecznych, w kolegiach redakcyjnych czasopism. Prowadzą również działalność popularyzatorską (m.in. aktywnie uczestniczą w Dolnośląskim Festiwalu Nauki, którego Uczelnianym Koordynatorem jest prof. Adam Pawłowski), organizatorską, piastując ważne stanowiska w uczelni (m.in. prof. Bogumiła Staniów jest prodziekanem Wydziału Filologicznego ds. dydaktyki).

Szczególnie ważne dla jakości kształcenia i cenione przez studentów są zajęcia z praktykami, dlatego od początków istnienia Instytutu zatrudniano w charakterze wykładowców i prowadzących ćwiczenia również pracowników wrocławskich instytucji książki i informacji: poligrafów, edytorów, bibliotekarzy z różnych typów bibliotek. W dobie ożywionych kontaktów z nauką światową nie dziwi wymiana pracowników i studentów z Francją, Wielką Brytanią, Niemcami, Czechami, Litwą, owocujące wykładami gości z zagranicy (by wymienić tylko ostatnie tego typu spotkanie, z dr Petrá Hauke z Institut für Bibliotheks- und Informationswissenschaft Uniwersytetu Humboldta w Berlinie) oraz cykle wykładów i warsztatów *Inna przestrzeń informacji*.

Prace badawcze prowadzone od początku istnienia IINiB dotyczyły różnych zagadnień³. W przeszłości zainteresowania pracowników koncentrowały się głównie wokół teorii książki i nauki o książce i bibliotece oraz tematyki historycznej, zwłaszcza regionalnej, śląskiej kultury książki w szerszym, europejskim kontekście, co było znakiem rozpoznawczym tzw. „wrocławskiej szkoły bibliologicznej”. W ostatnich latach coraz lepiej widoczna jest zmiana – przy kontynuacji nurtów wcześniejszych, wielu pracowników zajmuje się różnymi aspektami szybko zmieniającej się rzeczywistości medialnej. Powstają więc „prace z zakresu edytorstwa, bibliometrii i naukometrii, nowych mediów i technologii informacyjnych, w tym książki elektronicznej i bibliotek cyfrowych”⁴. Należy podkreślić również, że w IINiB UWr realizowane są projekty finansowane przez Narodowe Centrum Nauki czy Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, a profesor Adam Pawłowski realizuje zadanie w ramach projektu *CLARIN – Polskie wspólne zasoby językowe i infrastruktura technologiczna* realizowanego przez Konsorcjum naukowe 6 polskich jednostek akademickich, co potwierdza rangę prowadzonych badań. Warto nadmienić, że pracownicy byli wielokrotnie zapraszani do realizacji wspólnych projektów nad różnego rodzaju krajowymi i zagranicznymi wydawnictwami informacyjnymi, słownikami i encyklopediami ogólnymi oraz specjalnymi, a w ramach wspomnianego Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki powstaje nowa encyklopedia księgoznawcza. Świadectwem współpracy z wieloma ośrodkami

---

³ Zob. Elżbieta Herden, Bożena Koredczuk: *Badania naukowe w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego w latach 1956-2006. Próba syntezy i oceny*. W: *ibidem*, s. 181-200

⁴ *Ibidem*, s. 199

krajowymi i zagranicznymi oraz przepływu wiedzy, upowszechniania wyników badań i doświadczeń są organizowane corocznie konferencje naukowe z cyklu „Książka – Dokument – Informacja”.

Istotnym aspektem działalności IINiB jest współpraca z instytucjami związanymi z książką i informacją. Pracownicy uczestniczą w szkoleniach i konferencjach dla bibliotekarzy, a w nawiązaniu do strategii Uniwersytetu Wrocławskiego prowadzone są intensywne prace nad stworzeniem Rady Interesariuszy Zewnętrznych, składającej się z dyrektorów instytucji zatrudniających absolwentów Instytutu.

Jednym z dwóch najważniejszych zadań placówek akademickich jest – obok działalności badawczej – dydaktyka. Model kształcenia realizowany w IINiB zmieniał się wraz z przekształceniami krajowego systemu kształcenia akademickiego. Początkowo Katedra Bibliotekoznawstwa prowadziła jednolite studia magisterskie jedynie w trybie zaocznym, których adresatami byli poszerzający swoje kompetencje i wykształcenie pracownicy bibliotek, jednak już w 1957 r. uruchomione zostały także studia stacjonarne (dzienne). Kolejnym krokiem było powstanie unikatowego wówczas w skali kraju Zaocznego Studium Doktoranckiego (1977) oraz studiów podyplomowych (1979). Należy podkreślić, że do dziś IINiB UWr dba, by oferować różne tryby i poziomy studiów, dostosowując je do zmieniających się oczekiwań i potrzeb rynku pracy, co niewątpliwie wystawia jak najlepsze świadectwo wrocławskiemu ośrodkowi.

Aktualna oferta IINiB UWr w tym zakresie przedstawia się bogato. W związku z wdrożeniem Systemu Bolońskiego wrocławski ośrodek kształci obecnie na kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo według trójstopniowego modelu: na studiach licencjackich (I stopnia), magisterskich (II stopnia) oraz doktoranckich (które w ostatnich latach przekształciły się w studia III stopnia) na studiach dziennych oraz, jako jeden z nielicznych w kraju, zaocznych licencjackich i magisterskich. Programy zajęć są modernizowane na bieżąco, konsultowane i oparte na opiniach i wskazówkach pracodawców. Oprócz przedmiotów o charakterze zawodowym, duży nacisk kładzie się na treści ogólnohumanistyczne, a problematyka książki, biblioteki, informacji przedstawiany jest w szerokim kulturowym kontekście, w historycznym jak i współczesnym ujęciu. Coraz ważniejsze jest również indywidualne kształtowanie planów przez studentów i dostosowywanie ich do zainteresowań i preferencji słuchaczy. Oprócz puli przedmiotów obligatoryjnych, przyszli bibliotekoznawcy, informatolodzy, edytorzy mogą dobierać zajęcia opcyjnie zarówno z propozycji zajęć realizowanych w IINiB UWr, jak i z szerokiej oferty wydziałowej. Na studiach II stopnia studenci dokonują wyboru specjalizacji w ramach której mogą systematyzować i poszerzać w wybranym przez siebie kierunku ogólną wiedzę zdobytą podczas studiów licencjackich. „Trudno już dzisiaj wyobrazić sobie wrocławskie studia bibliotekoznawcze bez takich specjalności jak bibliotekarstwo szkolne, biblioteki naukowe, rozmaite zagadnienia informacji naukowej (m.in. prasa w systemie informacji, biblioteki cyfrowe), edytorstwo

czy sztuka książki”⁵. Stale modernizowany budynek, nowoczesnie wyposażone sale laboratoryjne i wykładowe ułatwiają prowadzenie urozmaiconych zajęć, umożliwiają korzystanie w dydaktyce z programów i serwisów niezbędnych w pracy bibliotekarza, informatologa czy pracownika wydawnictwa.

Szczególną szansą dla wszystkich studentów są praktyki wakacyjne, dla niektórych jest to pierwsze realne zetknięcie z zawodem. Na studiach I stopnia realizowana jest ogólna praktyka bibliotekarska, natomiast na studiach II stopnia praktyka zgodna z wybraną przez studenta specjalizacją. Warto również wspomnieć o możliwości realizowania podczas studiów I stopnia specjalizacji nauczycielskiej, której adepci zdobywają uprawnienia pedagogiczne. Istnieje też możliwość kształcenia dwuprzedmiotowego, realizowanego wspólnie z Instytutem Filologii Polskiej.

O jakości kształcenia w IINiB świadczyć może przyznana w 2007 roku przez Państwową Komisję Akredytacyjną po dokonaniu oceny innych jednostek prowadzących kierunek informacja naukowa i bibliotekoznawstwo ocena wyróżniająca.

Odważnym krokiem w przyszłość było uruchomienie w IINiB w roku akademickim 2013/14 nowego kierunku studiów licencjackich - Publikowanie Cyfrowe i Sieciowe, jedyne o takim nastawieniu w ofercie polskich instytutów informacji naukowej i bibliotekoznawstwa. Truizmem jest już stwierdzenie, że coraz szybciej i intensywniej rozwijające się nowe technologie ingerują i wdzierają się w każdą dziedzinę ludzkiego życia i kultury, a więc także powodują przemiany w obrębie uniwersum książki. Nowe wyzwania, które otwierają się przed tym nośnikiem komunikacji piśmiennej stworzyły potrzebę nie tylko naukowej nad nimi refleksji, ale również przygotowania przyszłych pracowników nowych instytucji książki. W odpowiedzi na to zapotrzebowanie dzięki staraniom prężnie działającego Zakładu Książki Współczesnej i Edytorstwa IINiB w roku akademickim 2013/2014 uruchomiono w IINiB nowy kierunek studiów. Program został ułożony tak, aby w czasie studiów słuchacze mogli poznać wszystkie etapy życia publikacji, od ich powstania przez dystrybucję, archiwizację i użytkowanie, a także nowoczesne procesy wydawnicze oraz zadania i odpowiedzialność osób w tych procesach uczestniczących. Ważne jest również nauczenie się jak budować strategie wydawnicze, dystrybucyjne i marketingowe⁶. Zajęcia w ramach tego kierunku prowadzą również pracownicy Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu, szczególnie z Wydziału Grafiki i Sztuki Mediów, z którym IINiB UWp podpisał w roku 2013 umowę o współpracy dydaktycznej i naukowej.

W ostatnich latach wzrosła popularność studiów doktoranckich i tę tendencję ogólnopolską i ogólnodziejzinową zaobserwować można również we Wrocławiu. Absolwenci studiów magisterskich zainteresowani zgłębianiem wiedzy z zakresu bibliologii, bibliotekoznawstwa i informatologii mogą kontynuować więc naukę połączoną z pro-

---

⁵ Ibidem., s. 175

⁶ Za: <http://www.ibi.uni.wroc.pl/index.php/iinib/72/528-o-kierunku>

wadzeniem badań na studiach III stopnia w ramach Studiów Doktoranckich Wydziału Filologicznego. Różnorodność zainteresowań samodzielnych pracowników Instytutu, mentorów wprowadzających młodych w świat nauki i prowadzących seminaria doktoranckie oraz ciekawość świata doktorantów jest niewątpliwie przyczyną naukowej polifonii powstających w IINiB dysertacji doktorskich. W roku akademickim 2013/2014 realizowane są więc tematy z zakresu bibliotekoznawstwa, szeroko pojętej bibliologii oraz informatologii; powstają prace o wrocławskim powojennym ruchu wydawniczym, międzywojennej Poradni Bibliotecznej, wkładu środowiska bibliotekarskiego w kształtowanie polskich ustaw bibliotecznych, obecności nauki w polskim dyskursie prasowym, systemach informacji o ochronie środowiska, czy przemianach w zakresie metod prepressu w Polsce oraz historii bibliotek naukowych Wrocławia. Oprócz poszerzania wiedzy ogólnohumanistycznej, prac merytorycznych i warsztatowych w związku z przygotowaniem rozpraw doktorskich, młodzi badacze odbywają praktyki, co w przypadku studiów III stopnia oznacza prowadzenie określonej liczby godzin zajęć dydaktycznych i jest często prawdziwym i wyzwaniem.

Interesująco przedstawia się również oferta studiów podyplomowych w IINiB, przeznaczonych dla pracowników instytucji książki, którzy w dalszym ciągu chcą poszerzać swoje umiejętności i wiedzę. Dużym zainteresowaniem i równocześnie uznaniem absolwentów różnych kierunków humanistycznych i społecznych cieszą się studia *Kwalifikacyjne dla bibliotekarzy* oraz *Nowe Technologie w edytorstwie*.

Godna uwagi jest naukowa aktywność samych studentów. Bardzo dynamicznie pracuje działające przy IINiB Koło Naukowe Bibliotekoznawców, w którym najambitniejsi mogą pogłębiać wiedzę i rozwijać pasje. Aktywność tej organizacji w ostatnich latach przejawiała się na wielu płaszczyznach. Studenci organizowali ogólnopolskie konferencje, naukowe wycieczki i akcje charytatywne, nawiązywali naukowe kontakty z kolegami z innych uczelni, z sukcesem reprezentowali także IINiB podczas Giełdy Kół Naukowych, skutecznie zadając kłam stereotypowemu postrzeganiu bibliotekarzy. Aby wspomóc i zaktywizować studencką kreatywność organizowane są również konkursy np. *Studenci projektują* na przygotowanie projektu graficznego pakietu materiałów konferencyjnych. Na odważnych studentów, którzy chcieliby zobaczyć, jak studiuje się w innym mieście czy kraju, czekają programy Most oraz Erasmus.

Nie można dobrze zrozumieć terażniejszości bez znajomości i szacunku dla przeszłości, historii. Nie można jednak zamykać się wyłącznie we wspomnieniach o tym, co minione, bez skupienia się na tym, co teraz. Prawdziwą siłą i wartością jest połączenie zainteresowania i wiedzy o nich obu a nawet wybiegnięcie myślą w przyszłość. Wrocławski Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa wydaje się podążać tą właśnie ścieżką, połączenia tradycji z nowoczesnością. Miejmy nadzieję, okaże się ona trwała i zwieńczona wieloma sukcesami.

Uroczyste otwarcie wyremontowanego budynku IINiB UW r przez Rektora UW r prof. dr. hab. Marka Bojarskiego, Dziekana Wydziału Filologicznego dr hab. prof. UW r Marcina Cieńskiego oraz Dyrektora IINiB dr hab. prof. UW r Bożenę Koredczuk

Dr Dorota Siwecka i kierownik biblioteki mgr Piotr Litwiniuk w nowych pomieszczeniach instytutowej księżnicy

Nowy magazyn biblioteczny IINiB UW

Nowa czytelnia w IINiB UW

(fot. Jerzy Katarzyński)

Uroczyste nadanie sali 104 w IINiB imienia prof. Karola Głombiowskiego przez Prodziekana Wydziału Filologicznego dr. hab. prof. UW r Igora Borkowskiego oraz Dyrektora IINiB dr hab. prof. UW r Bożenę Koredeczuk podczas konferencji Książka i biblioteka w procesie komunikacji społecznej. W setną rocznicę urodzin Profesora Karola Głombiowskiego (Wrocław, 4-6 XII 2013)

Sesja poświęcona pamięci prof. Głombiowskiego podczas konferencji Książka i biblioteka w procesie komunikacji społecznej... Od lewej: Dyktor IINiB dr hab. prof. UW r Bożena Koredeczuk, prof. Anna Migoniowa (IINiB UW r), prof. Irena Socha (IBiIN UŚ), prof. Krzysztof Migoń (IINiB UW r)

fot. dr hab. prof. UW r Małgorzata Komza

Bibliografia

Gruczyński Stanisław J.: Katedra Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego (1956-1967). *Rocz. Bibl.* 1967 R.11 z. 3/4 s. 467-482

Herden Elżbieta, Koredczuk Bożena: Badania naukowe w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego w latach 1956-2006. Próba syntezy i oceny, [w:] Dokument, książka i biblioteka w badaniach naukowych i nauczaniu uniwersyteckim / pod red. Marty Skalskiej-Zlat i Anny Żbikowskiej-Migoń. Wrocław 2008 s. 181-200

Mendykowa Aleksandra: Studium Bibliotekoznawstwa dla Pracujących w Uniwersytecie Wrocławskim (1956-1967). *Rocz. Bibl.* 1967 R.11 z.1/2 s. 483-521

Migoń Krzysztof: Pół wieku Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego (1956-2006). W: Dokument, książka i biblioteka w badaniach naukowych i nauczaniu uniwersyteckim / pod red. Marty Skalskiej-Zlat i Anny Żbikowskiej-Migoń. Wrocław 2008 s. 169-179

Leszczyńska-Stąsiek Halina: Seminaria doktoranckie w Katedrze Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego (1963-1969). *Rocz. Bibl.* 1969 R.13 z.1/2 s. 371-376

Żbikowska-Migoń Anna: Prace naukowo-badawcze w Instytucie Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego (1956-1976), *Rocz. Bibl.* 1977 R. 21 z. 1/2 s. 485-497

Żbikowska-Migoń Anna: Wrocławski Instytut Bibliotekoznawstwa jako ośrodek badań naukowych, *Anna. Sil.* 1984 Vol. 13 s. 41-52